

บทที่ 9

ศาสนาอิสลามและสังคมอิสลาม

1. กำเนิดและความเป็นมาของศาสนาอิสลาม

1.1 สภาพสังคมก่อนเกิดศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเกิดในดินแดนอาหรับ ซึ่งเป็นทะเลทราย สภาพทางภูมิศาสตร์แห้งแล้งเป็นส่วนใหญ่ มีลมร้อนจัดพัดแรงในเวลากลางวัน เวลากลางคืนอากาศเย็นเยือก ชาวอาหรับเป็นชนชาติที่อาศัยอยู่ในดินแดนนี้เป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นก็ยังมีชาวยิวอาศัยอยู่ แต่ไม่มากเท่าชาวอาหรับ

ชาวอาหรับอาศัยอยู่เป็นกลุ่ม หมู่ และพวกเผ่าพันธุ์ โดยปลูกกระท่อม หรือกระโจม อยู่รวมกลุ่มกันเป็นสายตระกูล (Clan) มีความรักพวกรักพ้อง และรักสายเลือดมาก หากใครมาทำร้ายพวกหรือญาติพี่น้องของตน จะตามแก้แค้นให้เป็นทอด ๆ มีหัวหน้ากลุ่ม เรียกว่า **ชีค** (Shiekh) เป็นผู้นำกลุ่ม (โดยการได้รับเลือก ทั้งในการเดินทางค้าขาย การปกครองภายใน การตัดสินความต่าง ๆ คนในกลุ่มหรือเผ่าเดียวกัน จะเชื่อฟังเคารพหัวหน้ามาก

ชาวอาหรับจะกินนมและเนื้อแพะ และแกะ บางทีก็เนื้ออูฐ อาหารแบบง่าย ๆ ที่ทำจากอินทผาลัม แล้วเอาเมล็ดอินทผาลัมที่เหลือใช้เป็นอาหารโปรดของอูฐ ซึ่งใช้เป็นสัตว์พาหนะบรรทุกสินค้า ฯลฯ ความสัมพันธ์ระหว่างอูฐกับชาวอาหรับมีต่อกันอย่างลึกซึ้ง อูฐเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในดินแดนทะเลทรายอันแห้งแล้ง เป็นสมบัติอันมีค่า และเป็นเครื่องวัดฐานะของผู้เป็นเจ้าของ อูฐใช้เป็นสินสอดของหมั้น หรือใช้หนี้สินทดแทนได้ อูฐจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากของสภาพสังคมอาหรับ

ชาวอาหรับมีความเจริญทางด้านวัฒนธรรม และอารยธรรม มาช้านาน มีภาษาเป็นของตนเอง เรียกว่าภาษาอาหรับที่นับว่าเป็นภาษาที่มีคุณสมบัติ พิเศษ ละเอียดลึกซึ้ง และมีจังหวะของภาษาเร้าใจ* เหมือนมีมนต์ขลัง (Lawful Magic)

พฤติกรรมทางสังคมของชาวอาหรับ(ก่อนเกิดศาสนาอิสลาม) ยกย่องผู้ชาย ผู้หญิง มีฐานะเป็นรองเสมือนเป็นสมบัติของสามี หญิงหม้ายมีสถานะทางสังคมที่ด้อยต่ำ เหตุการณ์ร้าย ๆ มักเกิดขึ้นเสมอกับเพศหญิงในสังคมอาหรับ เช่น ถ้ามีลูกเป็นหญิง บิดาถ้าไม่พอใจจะฆ่าให้ตายตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เสียหาย สำหรับชายที่มีฐานะจะมีหญิงเป็นทาสบำเรอสักกี่คนก็ได้ จะฆ่าหรือลงโทษอย่างไรก็ได้ ผู้ชายถือเป็นสิ่งมีค่าของครอบครัว บิดาจะรักลูกชายมาก ผู้ชายจะเป็นกำลังสำคัญในการต่อสู้ปกป้อง หมู่ กลุ่ม และปกป้องสตรีและเด็ก ซึ่งถือเป็นสมบัติของพวกเขา (การแย่งชิงผู้หญิงระหว่างกลุ่มมีอยู่เสมอ)

ชาวอาหรับทั่วไป โดยเฉพาะผู้ชายมีนิสัยรักศักดิ์ศรีอารมณ์ร้อน เต็ดขาด เต็ดเคี้ยว กล้าหาญ กล้าตาย รักพวกพ้อง และถือว่าการแก้แค้นทดแทนเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีชีวิตอยู่ จะต้องกระทำ

1.2 ความเชื่อทางศาสนาและพฤติกรรม

ชาวอาหรับก่อนเกิดศาสนาอิสลาม มีความเชื่อทางศาสนา และมีพฤติกรรมทางความเชื่อที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน สรุปได้ดังนี้

* ภาษาอาหรับนับเป็นภาษาที่มีคุณสมบัติพิเศษ เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักภาษาศาสตร์ จนกล่าวกันว่า ถ้าจะดูความเป็นเลิศของกรีกต้องดูที่ภาพปั้นและสลัก ดูสถาปัตยกรรมคองของชาวโรมัน แต่หากจะดูความเป็นเลิศทางอาหรับ ต้องดูที่คำประพันธ์และกวีนิพนธ์ (ประจักษ์ ช้วยไฉ่, โลกอิสลาม 2521 หน้า 9-10)

1.2.1 เคารพนับถือหินศักดิ์สิทธิ์ เรียกว่า **หินกาบะ** (Kaba) ซึ่งเป็นหินสีดำ อยู่ในวิหารในเมือง มัคกะฮ์ โดยมีความเชื่อสืบต่อมาว่าเป็นหินที่อาดัมนำมาจากสวรรค์ เมื่อตอนถูกพระเจ้าลงโทษให้มาอยู่ในโลก ชาวอาหรับจะพากันไปแสวงบุญ ณ เมืองมัคกะฮ์ เป็นประจำปีละครั้ง หรือในช่วงชีวิตหนึ่งต้องไปให้ได้สักครั้ง

1.2.2 นับถือ ภูเขา ต้นไม้ น้ำพุว่าศักดิ์สิทธิ์ สามารถบำบัดโรคได้

1.2.3 นับถือเทพ ผีसा่ง บันรูปเคารพ บูชา เช่นสังเวทไวยามากมาย

1.2.4 นับถือบูชาดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวต่าง ๆ เพราะการเดินทางในทะเลทรายเป็นเวลานาน ก็ต้องอาศัยดูดวงดาวบนท้องฟ้าเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งยังใช้ในการนับวันเวลาจากดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์* ชาวอาหรับโบราณเชื่อว่าดวงดาวดาราศาสตร์ และการทำนายเหตุการณ์และสภาพอากาศจากปรากฏการณ์บนท้องฟ้า

1.2.5 เชื่อเรื่องอำนาจลึกลับ ผีสา่งเทวดา เวทย์มนต์ คาถา มีพ่อมด แม่มด หมอผี การทำนาย การเสี่ยงทาย

1.3 กำเนิดศาสนาอิสลาม

อิสลาม มาจากคำว่า **อัลละมะ** แปลว่า **สันติ การยอม นอบน้อมตน ยอมจำนนโดยสิ้นเชิง** (ต่อพระเจ้า)

* การนับวันเวลาของชาวอาหรับใช้ 360 วัน เป็น 1 ปี และบันรูปเคารพเป็นรูปต่าง ๆ บูชาแทนทุกวัน มีถึง 360 รูปนับโดยตั้งอยู่ในวิหารเมืองมัคกะฮ์ ชาวอาหรับจะหมุนเวียนไปสักการะวันละรูปจนครบ 360 รูป เป็น 1 ปี

มุสลิม แปลว่า ผู้นอบน้อมตน ผู้แสวงหาสันติ ใช้เรียกผู้นับถือ ศาสนาอิสลามว่า ชาวมุสลิม

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนา ที่นับถือพระเจ้าองค์เดียวสูงสุดและ เรียกนามพระเจ้าว่า **อัลลอฮ์** (ซุบห์ ๗)*

ศาสดาของศาสนาอิสลาม คือ ศาสดามุฮัมมัด (คือล ๗)** ชาวมุสลิมเรียกศาสดาของตนว่า **นบี** โดยใช้คำว่า นบี นำหน้าชื่อศาสดาแต่ละองค์ หรือเรียกท่านนบีเฉย ๆ (**นบี** แปลว่า ผู้ประกาศข่าว หรือผู้ปลุกฝังวิทยาการ)

ผู้ก่อตั้งศาสนาอิสลามให้มีขึ้นในโลกคือ ท่านนบี **มุฮัมมัด** (Muhammad) พระองค์เกิดที่เมืองมักกะฮ์ เป็นเชื้อสายเผ่าอาหรับ สายตระกูล ที่ได้รับเกียรติให้ดูแลรักษาวิหารและหินกาบา (Kaba) ตามประวัติที่ท่านเกิดในวัน จันทร์ที่ 20 เมษายน ค.ศ. 570 ปู่เป็นผู้ตั้งชื่อให้เมื่อเกิดได้ 3 เดือน บิดาชื่ออับดุล ล่าห์ (Abdulbah) ถึงแก่กรรมพออายุได้ 6 ขวบ มารดาชื่อ อมีนะ (Amina) ก็ถึงแก่กรรม ท่านนบียู่กับปู่ ต่อมาไม่นานปู่ก็ถึงแก่กรรม นับว่าท่านเป็นกำพร้าตั้งแต่ ยังเยาว์ เมื่อสิ้นปู่ท่านก็ไปอาศัยอยู่กับลุงชื่อ อาบู ตอลิบ (Abu Talib) ซึ่งเป็น ผู้เลี้ยงดูท่านจนเติบโตใหญ่ (ต่อมาท่านก็ได้รับอุปการะบุตรของลุงผู้นี้) เนื่องจากลุงท่านมี อาชีพเดิมทางค้าขายรอนแรมไปตามเมืองต่าง ๆ ท่านจึงมิได้มีโอกาสเรียนหนังสือ แต่

* ซุบห์ ๗ เป็นคำย่อของ ซุบะฮานะวะตะอะลา แปลว่า ความบริสุทธิ์และความสูงส่งยิ่ง แต่พระองค์ใช้ต่อ หายนามของพระเจ้า

** คือล ๗ เป็นคำย่อของ คือลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม แปลว่า ขอโปรดปราณีแห่งอัลลอฮ์ และความสันติสุข จงมีแต่ท่าน ให้ต่อหายนามศาสดามุฮัมมัดโดยเฉพาะ

ท่านก็ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้ไปพบเห็นผู้คน บ้านเมืองต่าง ๆ ได้รู้เห็นพฤติกรรม และความเชื่อของผู้คนที่นับถือศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนายิว ศาสนาคริสต์ เป็นต้น

เมื่ออายุ 25 ปี ท่านก็ได้แต่งงานกับเศรษฐินีหม้าย ชื่อ **คาคิจาห์** (Khadijah) โดยท่านได้ทำงานคุมกองคาราวานแก่คาคิจาห์ จนเห็นความซื่อตรง และความสามารถตั้งใจทำงาน ทำให้คาคิจาห์รักพอใจท่านนี้ จนได้แต่งงานกัน ท่านก็ได้ดำเนินธุรกิจดูแลแทนให้ภรรยาด้วยดีตลอดมา เมื่อมีฐานะมั่นคง ท่านก็เริ่มครุ่นคิดและแสวงหาความสงบ วิเวก คิถัคันหลักธรรม โดยแยกตัวไปอยู่อย่างสันโดษในถ้ำที่ภูเขาซีร์บ เมื่ออายุได้ 40 ปี ณ ที่นั้น ท่านได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับพระเจ้า คือพระเจ้าได้ส่งเทพบริวาร หรือเทวทูตกาเบรียล (Archangel Gabriel) มาปรากฏแก่ท่านนี้ และให้อ่านสาสน์ หรือโองการจากพระเจ้าโดยการให้อ่านตามเพราะท่านหนังสืออ่านไม่ได้ หลังจากนั้นก็มาปรากฏแก่ท่านอีกหลายครั้ง ท่านนำเรื่องมหัศจรรย์นี้ไปปรึกษาแก่ภรรยา ซึ่งนางก็ได้ให้ผู้อยู่อำนาจมาบันทึกข้อความจากท่านนี้ไว้

ท่านนี้ได้รับโองการให้ประกาศศาสนาสั่งสอนประชาชน ท่านก็เริ่มสั่งสอนแก่ภรรยา บุตร ญาติสนิท ผู้ใกล้ชิด ในกลุ่มเล็ก ๆ แล้วค่อย ๆ ขยายกว้างขวางออกไป เพราะมีผู้ศรัทธา นับถือ แม้แต่อาลักษณ์ผู้บันทึกข้อความที่ท่านนี้รับโองการมาก็เลื่อมใส ศรัทธา ยอมรับนับถือท่าน การเผยแพร่ศาสนาทำอย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ เรื่อย ๆ มาจนเมื่อท่านได้สาวกผู้หนึ่ง ชื่อ โอมาร์ อิบน์ล กาทาบ (Omar ibn-al-Kathab) (1) ท่านผู้นี้เป็นคนเข้มแข็ง มีบุคลิกสง่างาม เป็นที่นำเกรงขาม และ

1. ประจักษ์ ชัยโล่, **โลกอิสลาม**, กรุงเทพฯ . อักษรสมัย, 2521 หน้า 27.

นับเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ศาสนา ท่านผู้นี้ได้ฟังคำสอนของท่านบีแล้วเกิดความศรัทธาอันดีต่อ ประกาศตนเป็นมุสลิมอย่างเปิดเผย และแนะนำให้ท่านบีประกาศศาสนาอย่างเปิดเผย ไม่ต้องกลัวใครอีก แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสังคมขณะนั้น คนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับคำสอนของท่าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดกับพฤติกรรม และความเชื่อที่มีมาแต่เดิม ทำให้ท่านบีต้องเผยแพร่อย่างระมัดระวัง แม้กระนั้นก็ยังเกิดเหตุขึ้น คือผู้ที่ไม่พอใจคำสั่งสอนของท่านบี พยายามห้ามท่านให้หยุดสั่งสอน ทั้งปลอบ ทั้งขู่จนกระทั่งไปร้องเรียนต่อญาติผู้ใหญ่ของท่าน ผู้มีชื่อเสียงในเมืองมักกะฮฺ ให้มาห้ามท่าน แต่ก็ไม่ได้ผล ท่านยังกระทำการเผยแพร่ศาสนาอิสลามต่อไป จนผู้ไม่พอใจปลุกระดมกันจะทำร้ายท่าน สวาก และเพื่อนชื่อ **อาบู บาคร์** (Abu Bakr) ของท่านพาท่านหนีภัยออกจากเมืองมักกะฮฺ มาอยู่เมืองยาทริบ เพราะชาวเมืองยาทริบส่วนใหญ่นับถือศรัทธาท่าน และเมืองนี้ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น เมืองเมดินะ (Medina) อันแปลว่า เมืองแห่งตัวแทนของพระเจ้าเป็นเจ้า และจากเหตุการณ์นั่นเอง อิสลามก็ได้ถือเอาวันเดือนปีนั้น เป็นการเริ่มต้นศักราชของอิสลาม ท่านบีได้สั่งสอนชาวเมืองเมดินาและผู้คนที่เดินทางค้าขายผ่านมา และได้รับผลสำเร็จดี แต่ท่านก็ยังต้องการหวนกลับไปเมืองมักกะฮฺอีก จึงรวบรวมผู้คนอาสาสมัครชาวมุสลิมได้ 1,000 คน ยกกองทัพไปโจมตีเมืองมักกะฮฺ ซึ่งมีกำลังมากกว่า และเข้มแข็งกว่าหลายเท่า

การรบครั้งนี้ เป็นครั้งแรกของการเผยแพร่ศาสนาอิสลามโดยกองทัพ เพราะหากไม่ใช่กำลังก็จะไม่มีทางได้เข้าไปเผยแพร่ศาสนาอย่างเต็มที่ในเมืองมักกะฮฺ แม้จะรู้ว่าเสียเปรียบในการรบ แต่ด้วยการรบด้วยพลังใจพิเศษของกองทัพมุสลิมครั้งนี้ ทำให้สามารถได้ชัยชนะ เป็นที่เลื่องลือถึงความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว การสู้แบบยอมถวายชีวิตแด่พระเจ้าของทหารมุสลิม ทำให้ศัตรูครั่นคร้าม

ต่อจากนั้น ก็มีการเจรจาสงบศึก และต่อมาท่านนบีก็ขอเวลา กับผู้ปกครองเมืองมักกะฮ์ ขอให้ชาวมุสลิมนับหมื่นคนได้ไปนมัสการแสวงบุญต่อหินกาบา ในเมืองได้ อีกไม่กี่ปีต่อมา ท่านนบีก็ทำสงครามกับเมืองมักกะฮ์อีก และครั้งนี้ท่านได้ ชัยชนะโดยเด็ดขาด แต่ท่านก็มีได้ให้ทหารของท่านทำร้ายประชาชนเลย ท่านเพียงแค่พา ทหารส่วนหนึ่งไปทำลายรูปเคารพต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายในวิหารต่าง ๆ ในเมืองมักกะฮ์ เพื่อให้ประชาชนเลิกนับถือ

หลังจากนั้น กองทัพมุสลิมก็แผ่ขยายได้ดินแดนพร้อมกับเผยแพร่วรรณศาสนาอิสลาม ให้มีผู้นับถือมากมายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กองทัพมุสลิม จะต่อสู้กับผู้ที่ ต่อต้านขัดขืนด้วยการใช้กำลังต่อสู้ที่ไม่ยอมรับพระเจ้า

เมื่อท่านนบีสิ้นพระชนม์ อายุได้ 63 ปี รวมเป็นเวลา 23 ปี ที่ท่านเผยแพร่วรรณศาสนาอิสลามทั้งวิธีเกลี้ยกล่อมเกล่าจิตใจให้ศรัทธาและวิธีบังคับ ตาม สถานการณ์

2. คัมภีร์ที่สำคัญของศาสนาอิสลาม

2.1 คัมภีร์ อัล-กุรอาน

คัมภีร์สูงสุดของศาสนาอิสลาม คือคัมภีร์ อัล-กุรอาน ซึ่ง พระเจ้าทรงประทานให้แก่ท่านศาสดา มุฮัมมัด (ศ็อล ฯ) โดยการลงวะฮีย์* เป็นภาษา อาหรับ ประกอบด้วยหลักธรรมอันเป็นโอองการแห่งพระเจ้า ซึ่งประทานแก่มนุษย์โดย ผ่านท่านนบี มุฮัมมัด

* การลงวะฮีย์ คือการรับโอองการของพระเจ้าโดยผ่านทางเทวทูต

หลักธรรมของศาสนาอิสลาม เป็นธรรมนูญแห่งชีวิต (Code of Life) เป็นแนวทางและกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตทุก ๆ ด้าน เป็นระเบียบ เป็นประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมมุสลิม กล่าวโดยรวม ๆ ว่า หลักธรรมและคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นหลักปฏิบัติและเป็นศรัทธายึดเหนี่ยว มีอิทธิพลต่อจิตใจและความรู้สำนึกคิดของชาวมุสลิมทั้งหมด ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

2.2 **ซุนนะห์** คือ คัมภีร์ซึ่งประกอบด้วยโอวาททั้งหลายของท่านนบีมุฮัมมัด รวมทั้ง วะนะ หรือ **หะดีษ*** การปฏิบัติ (จริยวัตร) คำชี้ขาด คำแนะนำในปัญหาใดปัญหาหนึ่งของท่านนบี ตลอดจนคำกล่าวและการปฏิบัติของสาวกซึ่งท่านนบีมุฮัมมัด ให้การรับรองหรือไม่คัดค้าน

วัฒนธรรมอิสลาม มาจากคัมภีร์สำคัญทั้งสองนี้ ฉะนั้นวัฒนธรรมของอิสลามจึงไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สังคม หรือสภาพแวดล้อม นับว่าวัฒนธรรมอิสลามเป็นวัฒนธรรมที่แข็ง⁽¹⁾

3. พฤติกรรมและความเชื่อของชาวมุสลิม

พฤติกรรมและความเชื่อของชาวมุสลิมจะเป็นไปตามหลัก 2 ประการ ซึ่งถือว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญของศาสนาอิสลาม อันมีอิทธิพลครอบงำ ความเชื่อ พฤติกรรม และการดำรงชีวิตของชาวมุสลิมทั้งหลาย ตั้งแต่เกิดจนตาย คือ

3.1 หลักศรัทธา 6 ประการ (ทางใจ)

3.2 หลักปฏิบัติ 5 ประการ (ทางกาย)

* หะดีษ หมายถึง โอวาทของท่านศาสดา มุฮัมมัด หะดีษ เป็นส่วนหนึ่งของ ซุนนะห์

1. เสาวนีย์ รุจิระอัมระ, วัฒนธรรมอิสลาม, หน้า 12. (ม.ป.พ.)

3.1 หลักศรัทธา 6 ประการ

ผู้ที่เป็นมุสลิมจะต้องศรัทธาในหลัก 6 ประการ ซึ่งเรียกว่า **รูกันอิหม่าน** คือ

- 3.1.1 ศรัทธาในพระเจ้า
- 3.1.2 ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์* (เทวทูต หรือบริวารของพระเจ้า)
- 3.1.3 ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์
- 3.1.4 ศรัทธาในบรรดาศาสนทูต
- 3.1.5 ศรัทธาในวันพิพากษา
- 3.1.6 ศรัทธาในกฎกำหนดศกาวการณ

3.2 หลักปฏิบัติ 5 ประการ (รูกันอิสลาม)

- 3.2.1 การปฏิญาณตนว่าจะไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอห์ และแท้จริงมุฮัมมัด คือศาสนทูตของพระองค์
- 3.2.2 การปฏิบัติละหมาด วันละ 5 ครั้ง
- 3.2.3 ในรอบ 1 ปี จะถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือน คือเดือนรอมฎอน

* เทวทูตหรือมลาอิกะฮ์ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในศาสนาได้แก่ เทวทูตชื่อญิบรออิลเป็นผู้นำโองการจากพระเจ้ามาถ่ายทอดแก่ศาสดา มุฮัมมัด

รกีบ-อิติก	ทำหน้าที่บันทึกความคิดความชั่วของมนุษย์
อิสรออิล	ทำหน้าที่ถอดวิญญาณของมนุษย์ออกจากร่าง
มุอักร-นกีร์	ทำหน้าที่สัมภาษณ์ผู้ตาย ณ หลุมฝังศพ

3.2.4 ปรึกษาชะกาต คือ ปรึกษาเงินทองทรัพย์สินแก่ผู้ยากจน หรือผู้มีสิทธิรับร้อยละ 2.5 ของรายได้สุทธิ

3.2.5 เดินทางไปประกอบพิธี ฮัจญ์ ณ นครมักกะฮ์(สำหรับผู้ที่สามารถทำได้)

4. พิธีกรรมที่สำคัญของศาสนาอิสลาม

ชาวมุสลิมทุกคนจะต้องประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตามที่ปรากฏใน คัมภีร์ และ หลักคำสอนของท่านศาสดา ได้แก่

4.1 การเข้าสู่นัด

การเข้าสู่นัด (Circumscission) หรือ มาโตะยารี เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวมุสลิม (ชาวยิวและคริสต์ที่เคร่งก็ทำเช่นกัน) การเข้าสู่นัด คือ การขลิบอวัยวะเพศชาย ซึ่งจะทำในวัยเด็ก ประมาณอายุ 6-16 ปี (แต่ในปัจจุบัน พ่อแม่มักนิยมให้หมอทำตั้งแต่แรกคลอดที่โรงพยาบาล และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายทั้งในคนนอกศาสนา เพราะเป็นผลดีแก่สุขภาพ)

หากชายใดที่นับถือศาสนาอื่น จะมาแต่งงานกับหญิงมุสลิม ยอมเป็นมุสลิม ก็ต้องทำสู่นัดก่อนจึงจะแต่งงานกับหญิงมุสลิมได้

4.2 การละหมาด

การละหมาด หรือ นมาซ มาจากภาษาอาหรับว่า **อัส-เศาะลาตุ** แปลว่า การขอพร การละหมาด คือการแสดงความเคารพต่อพระเจ้าทั้งร่างกายและจิตใจ ตามคัมภีร์อัลกุรอาน มีระบุไว้ว่า

การละหมาดนั้น ยับยั้งผู้ปฏิบัติจากความเชื่อและความไม่เที่ยง
ต่าง ๆ ดังนั้นผู้เจ้าจงดำรงละหมาด เพื่อระลึกถึงข้า

พันธะระหว่างเรากับพวกเขา ก็คือการละหมาด ถ้าผู้ใดละ
ทิ้งการละหมาด ผู้นั้นก็มีไช่มุสลิม

การทำละหมาดจะทำวันละ 5 ครั้ง คือ

4.2.1 ย่ำรุ่ง

4.2.2 กลางวัน

4.2.3 เวลาบ่าย

4.2.4 เวลาพลบค่ำ

4.2.5 เวลากลางคืน

มุสลิมจะทำละหมาดที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นมัสญิด หรือ
บ้าน อาจเป็นที่ทำงาน หรือบนพาหนะ ฯลฯ แต่ต้องเป็นที่สะอาด และต้องทำตัวเองให้
สะอาด โดยหันหน้าไปทางทิศที่ตั้งของกะอฺบะฮ์ หรือกิบลัต ในประเทศซาอุดีอาระเบีย
สำหรับประเทศไทย คือทิศตะวันออก

ในการทำละหมาดหลายคน ผู้ชายจะอยู่แถวหน้า ถัดมาเป็น
แถวของเด็ก และหญิง จะอยู่แถวสุดท้าย (แม้จะมีหญิงเพียงคนเดียว)

ก่อนทำการละหมาด ต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาด ได้แก่
ล้างหน้า ล้างมือ และเท้า เป็นต้น

4.3 การถือศีลอด การถือศีลอดมาจากภาษาอาหรับว่า **อัส-คิยาม**
แปลว่า การละ การงดเว้น ระวังยับยั้ง การถือศีลอด คือการงดเว้นการบริโภคอาหาร

เครื่องคัม การร่วมสังฆวาส การรักษาอวัยวะทุกส่วนให้พ้นจากความช้ำ ทางกาย วาจา และใจ

จุดมุ่งหมายของการถือศีลอด คือให้มุสลิมได้รู้จักความหิวอดอยาก ฝึกร่างกายให้อดทน และจะเกิดความเห็นอกเห็นใจผู้ที่ทุกข์ยากกว่าตน

ใน 1 ปี มุสลิมต้องถือศีลอด 1 เดือน ในเดือนรอมฎอน ซึ่งจะหมุนเวียนไปตามการนับทางจันทรคติ

ผู้ถือศีลอด คือผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว และยกเว้นให้สำหรับคนชรา ผู้ป่วยและหญิงมีครรภ์ ผู้ทำงานหนัก หรืออยู่ในระหว่างเดินทาง

4.4 การบริจาคชะกาต ชะกาตมาจากภาษาอาหรับว่า **ชะกาฮฺ** แปลว่า ให้อภัยโทษ ทำให้หมดมลทิน ทำให้เจริญงอกงาม ชะกาต คือการบริจาคทานของผู้มีทรัพย์สินแก่ผู้ยากจนเป็นประจำปี การบริจาคตานนี้เพื่อเป็นการลดการตระหนี่ ทำให้คนเพื่อแผ่ โอบอ้อมอารี นอกจากบริจาคทรัพย์สินเป็นทานแล้ว มุสลิมต้องให้ทานน้ำใจ ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์

4.5 การประกอบพิธีฮัจญ์ อัจญ์ แปลว่า การมุ่งไปสู่การเยือน หมายถึง การเดินทางไปประกอบศาสนกิจ ณ บัยตุลลอฮ์* ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยในทุกปี มุสลิมจากทั่วโลกจะเดินทางไปทำพิธีฮัจญ์พร้อมกัน 1 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในเดือนที่ 2 ของปฏิทินอิสลาม

วันพระของศาสนาอิสลาม คือวันศุกร์ ซึ่งทุกวันศุกร์ ชาวมุสลิมจะทำพิธีละหมาดอย่างดีถ้วนครบขบวนการ

* บัยตุลลอฮ์ หรือ อัล-กะอฺบะฮ์ ตั้งอยู่ ณ เมืองมักกะฮ์ เป็นเมืองที่ศาสดามุฮัมมัดเกิด และได้รับโองการจากพระเจ้าเป็นครั้งแรก

5. อิทธิพลของศาสนาอิสลามต่อสังคม

หลังจากศาสนาอิสลามกำเนิด และแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว ทั้งโดยกองทัพ และโดยความเลื่อมใส ศรัทธา ทำให้สภาพสังคม พฤติกรรมและความเชื่อของชาวอาหรับทั้งหลาย เปลี่ยนแปลงไป ตามอิทธิพลคำสั่งสอนของศาสนาอิสลาม พอสรุปได้ดังนี้

5.1 เลิกนับถือรูปเคารพต่าง ๆ และผีสิงเทวดาประจำธรรมชาติ เช่น ภูเขาลอยทะเลทราย ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ฯลฯ

5.2 มีความเคารพนับถือพระเจ้าองค์เดียว และจากเรื่องนี้มีผลอย่างมาก ในการทำให้เกิดการสามัคคี ร่วมมือ ช่วยเหลือ ร่วมใจกัน นับเป็นการรวมชาวอาหรับเผ่าต่าง ๆ ให้รวมกันได้ โดยมีความเชื่อทางศาสนาเดียวกันเป็นแกนกลาง ซึ่งไม่เคยมีปรากฏมาก่อนเลยในประวัติศาสตร์ชนชาติอาหรับ

5.3 การรบพุ่ง ชำล้างค่านิยมเดิมๆ แต่กลับร่วมแรงร่วมใจกันต่อสู้ข้าศึกศัตรูอย่างกล้าหาญ เพราะเชื่อว่า การตายในการต่อสู้เพื่อพระเจ้า จะทำให้วิญญาณไปสู่สวรรค์อยู่กับพระเจ้า ด้วยการสู้รบด้วยแรงศรัทธา ทำให้กองทัพอิสลามเข้มแข็ง เป็นที่เกรงขามที่สุดในยุคสมัยนั้น และเป็นเหตุให้อาณาจักรอิสลามแผ่ขยายไปเกือบครึ่งโลก

5.4 อาณาจักรอิสลามมั่งคั่งเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจการค้า สังคม วิทยาการต่าง ๆ วรรณกรรม ศิลปะต่าง ๆ

5.5 สถานภาพของสตรีในสังคมดีขึ้นอย่างมาก สตรีได้รับยกย่องตามคัมภีร์ อัล-กุรอาน ในฐานะมารดา ภรรยา ที่ควรได้รับเอาใจใส่ดูแล ค้ำครอง

อย่างดี มิใช่กดขี่เยี่ยงเป็นเพียงสมบัติของชาย หญิงหม้ายและเด็กกำพร้า ได้รับการช่วยเหลือจากสังคม

5.6 คนยากจนได้รับการช่วยเหลือ ทั้งทรัพย์สินและอาหารด้วยเงินชะกาต ที่ผู้มีเงินต้องบริจาคจากรายได้สุทธิร้อยละ 2.5 นับว่าเป็นสวัสดิการ และสังคมสงเคราะห์ที่ดี

5.7 ทศนะคติ อุบาสัย และพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของชาวอาหรับในสังคมถูกปรับปรุง กลุ่มเกล่าให้ดีขึ้น โดยความเชื่อและคำสั่งสอนของศาสนา ตัวอย่างเช่น การกิน การดื่ม ความสะอาดและสุขภาพอนามัยต่าง ๆ

6. การเผยแพร่ศาสนาของศาสนาอิสลาม

กล่าวได้ว่า การเผยแพร่ศาสนาอิสลามเริ่มขึ้นตั้งแต่หลังจากที่ท่านศาสดาได้รับโองการ และเริ่มสั่งสอนแก่คนใกล้ชิดก่อน แล้วจึงเริ่มขยายเพิ่มจำนวนผู้ศรัทธามากขึ้นเรื่อย ๆ

การเผยแพร่ที่ทำอย่างจริงจังโดยอุทิศชีวิต เพื่อเผยแพร่ศาสนานั้นคือตอนที่ท่านศาสดายกกองทัพจากเมืองเมดินะ ไปโจมตีเมืองมักกะฮ์ และได้ชัยชนะทั้ง ๆ ที่กำลังน้อยกว่ามาก จากชัยชนะครั้งแรกและเป็นครั้งสำคัญนี้เองที่ท่านศาสดาได้ประกาศศาสนาอิสลามให้เกรียงไกรแก่คนทั่วไป ท่านศาสดาได้ประกาศให้บริเวณรอบ ๆ วิหารกาบะ (หินดำ) เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลาม และพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ กำหนดเป็นเขตหวงห้ามไว้ในพระคัมภีร์ อัล-กุรอาน ห้ามมิให้ผู้ที่มีใจมุสลิมเข้าไปในบริเวณนี้ ซึ่งข้อห้ามอันนี้ยังถือปฏิบัติอยู่จนปัจจุบัน

ในสมัยนั้น กองทัพอิสลามได้กลายเป็นกองทัพที่เกรียงไกรที่สุดในอารเบีย คำสั่งสอนของท่านศาสดาทำให้ชาวอาหรับยอมรับนับถือโดยทั่วไป บรรดา

หัวหน้าชนเผ่าอาหรับต่าง ๆ ผู้ครองนครต่าง ๆ ส่งทูตมาแสดงความยินดีในชัยชนะ แสดงความเป็นมิตร และต่างก็ยอมรับว่าท่านศาสดา มุฮัมมัด เป็นตัวแทนของพระเจ้า และต่างก็ยอมรับนับถือพระเจ้า อัลลอฮ์ อักบ์ เป็นพระเจ้าผู้เกรียงไกร

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 626 ท่านศาสดาได้เริ่มเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ไปสู่ดินแดนที่ห่างไกล ชนชาติอื่นที่มีใช้อาหรับ โดยได้ส่งทูตนำสาส์นของพระองค์ไป ประกาศเกียรติคุณแก่พระเจ้า ค.ศ. 628 ศาสนาอิสลามสู่ดินแดนประเทศจีน ปี ค.ศ. 629 ไปสู่ดินแดนซีเรีย และเปอร์เซีย เอเชียไมเนอร์

สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ศาสนาอิสลามเผยแพร่อย่างรวดเร็ว และมีผู้คนยอมรับนับถือเพิ่มมากขึ้นทุกที เพราะหลักธรรมคำสอนที่เข้าถึงตรงใจของผู้คนผู้ทุกข์ยากทั่วไป ไม่เลือกสีผิว ฐานะ

เช่นหลักคำสอนที่ว่า บุคคลทุกคนสามารถติดต่อกับพระเจ้าได้ โดยตรง ด้วยตัวของเขาเอง ไม่ว่าคนนั้นจะยากดมีเงิน ด้งามหรือชั่วช้า เลวทราม อย่างไร หรือโง่เขลา เขาไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นนำคำวิงวอนของเขา เพื่อขอความช่วยเหลือหรือลูแก่โทษต่อพระเจ้าแทนตนเอง

มุสลิมไม่จำเป็นต้องติดต่อกับพระเจ้า ในวิหาร หรือสุเหร่า ที่ไหน เพราะพระเจ้าสถิตย์อยู่ในทุกหนทุกแห่งและหากทำละหมาด ณ ที่ใด ก็ถือว่า ณ ที่นั้น เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์

ทุกคนเท่าเทียมกันต่อหน้าพระพักตร์ของพระเจ้า

7. นิกายต่าง ๆ ในศาสนาอิสลาม

หลังจากท่านศาสดามุฮัมมัดสิ้นพระชนม์ลง ก็เกิดมีการแตกแยกในความคิดเรื่องผู้สืบทอดจากท่านศาสดา เพื่อเป็นประมุขแห่งอิสลาม อันเป็นต้นเหตุแห่งการแตกแยกเป็นนิกายต่าง ๆ ขึ้นในเวลาต่อมา และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาณาจักรอิสลามอ่อนแอลง

นิกายที่สำคัญ และมีผู้นับถือมาก ได้แก่

7.1 นิกายสุนี่ (Sunis) หรือ **ซุนนะห์** (เป็นชื่อคัมภีร์) พวกที่นับถือนิกายสุนี่เป็นพวกที่เคร่งครัดในคัมภีร์เดิม และมุ่งเน้นคำสั่งสอนของศาสดา ยิ่งกว่าองค์ศาสดา และมีความเห็นว่าผู้ที่ควรเป็นทายาทสืบทอดตำแหน่งจากท่านศาสดานั้น ควรเป็นท่าน **อับดู บาคร์ (Abu Bakr)** ผู้เป็นเพื่อนเก่าของท่านศาสดาและเป็นบิดาของภรรยาคนหลังสุดของท่านศาสดา และเป็นกำลังสำคัญในการประกาศศาสนาอิสลาม

7.2 นิกายชีอะห์ (Shiah) คำว่า **ชีอะห์** แปลว่า พรรคพวกของอาลี พวกนี้มีความเชื่อว่าตัวแทนของพระเจ้าย่อมมีสายเลือดศักดิ์สิทธิ์ ฉะนั้น ทายาทควรเป็นผู้ที่มีสายเลือดของศาสดา ซึ่งควรเป็นท่านอาลี (Ali) ซึ่งเป็นบุตรชาย และเป็นลูกของพี่ชายท่านนบี และบุตรหลานที่เกิดจาก ท่านอาลี และนางฟาติมะ บุตรสาวของท่านศาสดา ก็จะได้เป็นทายาทสืบทอด ๆ กัน*

* ในชั้นหลานของท่านอาลี มีหลานชายท่านผู้หนึ่ง ชื่อ อัล-ฮุเซน ได้พลีชีพในการต่อสู้กับศัตรูอย่างกล้าหาญ และถูกฆ่าอย่างทารุณ ทำให้ชาวมุสลิมสายชีอะห์ ศรัทธาเลื่อมใส และทำพิธีระลึกถึงท่าน อัล-ฮุเซน ทุกปี เป็นประเพณี ในเมืองไทยเราเรียกมุสลิมที่นับถือเหล่านี้ว่านิกายเจ้าเซ็น

มุสลิมที่นับถือนิกายชีอะห์ มีมากในประเทศอิหร่าน อิรัก และ
อินเดีย

นอกจากนี้ยังมีนิกายอื่น ๆ อีก แต่มีผู้นับถือน้อยกว่า 2 นิกาย
ดังกล่าว ได้แก่ นิกายซุนนี นิกายวาฮาบี นิกายพากีร์ นิกายบาไฮ

8. ความเจริญของอาณาจักรอิสลาม

ศาสนาอิสลามแพร่ขยายไปทั่วโลก ทำให้อาณาจักรอิสลามเจริญถึงจุด
สูงสุด ในทุก ๆ ด้าน แต่นับตั้งแต่ ค.ศ. 1231 เป็นต้นมา ผู้นำชาวมุสลิมแก่งแย่ง ซึ่งตี
ฆ่าฟันกันเอง ทำให้อ่อนแอลง และเป็นช่องทางให้ผู้รุกรานกล้ำมาฆ่ายี้ กองทัพอิสลามที่
เคย เข้มแข็งรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำสงครามต่อสู้ศัตรู กลับแตกแยกไม่
ช่วยเหลือกัน และอ่อนแอลง เพราะถูกรุกรานต้องต่อสู้เป็นเวลานาน เช่น สงคราม
ครูเสด และการต่อสู้การรุกรานของพวกมองโกล

ในสมัยปัจจุบันอิสลามก็ยังแตกแยก รวมกันไม่ได้คืออย่างในอดีต เช่น
การทำสงครามกันเองของประเทศอิหร่านกับอิรัก การต่อสู้กับอิสราเอลในทุกรูปแบบ
เหตุการณ์ดังกล่าวบั่นทอนอำนาจและพลังของอาณาจักรอิสลามให้ลดลงเรื่อย ๆ

9. ศาสนาอิสลามกับสังคมปัจจุบัน

ศาสนาอิสลามกลับมีบทบาทเด่นขึ้นในโลกอีกครั้ง (หลังจากอาณาจักร
อาหรับเจริญจนสูงสุดและค่อย ๆ ลดความเจริญลง ๆ) เริ่มจากที่ประเทศอาหรับกุม
อำนาจเศรษฐกิจโลกด้านน้ำมัน ทำให้ศาสนาอิสลามมีพลังเข้มแข็งขึ้น เริ่มมีขบวนการ
ฟื้นฟูให้ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามหลักศาสนา เพื่อต่อต้านอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกของ

ยุโรปและอเมริกา ที่ส่วนใหญ่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของอิสลาม ผู้นำทางศาสนาเริ่ม
สั่งสอน ฆราวาส ความหย่อนยานในการดำรงชีวิตตามแนวศาสนาอิสลามของกลุ่มผู้บริหาร
ประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่หันมาให้ความร่วมมือในหลักการดังกล่าว เพราะมีสาเหตุ
หลายประการ เช่น คนรุ่นเก่าไม่ชอบให้เด็กและเยาวชนยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก ที่ไม่ดี
ซึ่งกำลังแพร่เข้ามาในสังคมอิสลามอย่างรวดเร็ว และชาวอาหรับส่วนใหญ่รู้ถึงการเสีย
เปรียบ และการเข้ามาคัดกรองผลประโยชน์ของชาวต่างชาติไปจากดินแดนอาหรับ และ
อีกประการหนึ่งคือ เป็นการต่อต้านต่อผู้บริหารประเทศที่ประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ในการ
ปกครอง การคอร์รัปชัน การละเลยหลักการดำรงชีวิตตามแนวของอิสลาม

เหตุการณ์ดังกล่าวที่เห็นชัดเจนคือการปฏิวัติอิสลามในประเทศอิหร่าน
โดยผู้นำทางศาสนา สามารถชักจูงประชาชนให้ลุกฮือกันต่อต้านผู้ปกครองและผู้กุมอำนาจ
สูงสุดของประเทศ โค่นล้มระบอบการปกครองลงได้ และจัดการปกครองขึ้นใหม่ โดยมี
หลักศาสนาอิสลาม เป็นหลักผลสำเร็จในการปฏิวัติครั้งนี้ เพราะประชาชนมีความเชื่อต่อ
ศาสนา ยอมสละชีวิตเข้าแลกอย่างกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว เพื่อพระเจ้า นับว่าการปกครอง
แบบรัฐอิสลามนี้ได้มาด้วยเลือดเนื้อ และชีวิตของมุสลิม ซึ่งมีความศรัทธาอย่างแรงกล้า
ด้วยความแรงนี้เอง ทำให้ผู้บริหารกลุ่มประเทศอาหรับอื่น ๆ พากันหวาดหวั่น และระมัด
ระวัง เกรงว่าจะเกิดการปฏิวัติอิสลามเช่นนี้ในประเทศของตน

หลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม ถือเป็นธรรมนูญสูงสุดในการ
ดำรงชีวิตของชาวมุสลิม และเป็นกฎหมายที่ใช้ในสังคม เป็นรากฐานและแม่บทแห่ง
กฎหมายต่าง ๆ กฎหมายใดจะขัดกับหลักธรรมคำสอนของอิสลามไม่ได้

ชาวมุสลิมทั้งหลาย ต้องมีภาระหน้าที่ต่อพระเจ้า และต่อสังคม

บทที่ 10

วิเคราะห์เปรียบเทียบสังคมของศาสนาต่าง ๆ

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบสังคมของชาวฮินดูและชาวพุทธ

สังคมอินเดียประกอบด้วยชนหลายเผ่าพันธุ์ หลายภาษา และมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความเชื่อทางศาสนาที่ต่างกัน แต่ก็เข้ากันและผสมผสานกันได้ดี เพราะประชาชนมีอิสระในการเชื่อ และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมแห่งความเชื่ออย่างเสรี มีทั้งตรีง์เครียด และหย่อนยานในทางปฏิบัติ มีความสุดโต่งในหลายรูปแบบ เช่น การเคร่งครัดปฏิบัติ จนทรมาณร่างกาย ชนิดที่มนุษย์ธรรมดาทั่วไปแทบทนไม่ได้ และเสพสุขฟุ้งเฟ้อบรมสุชราวกับมิใช่อยู่ในเมืองมณุษย์

มีการสังเวทบูชาไฟสังเวทดา ด้วยสิ่งของไปจนถึงชีวิทมณุษย์

การดำเนินชีวิตของชาวอินเดีย ตั้งแต่เกิดจนตายต้องเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนา มากบ้างน้อยบ้าง หรือจะกระทำพิธีกรรมได้ครบถ้วนหรือไม่ ขึ้นกับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

ครอบครัวอินเดียเป็นครอบครัวรวม คือสมาชิกทุกคนรวมทั้งญาติเห็น และญาติโดยการสมรส จะอาศัยรวมอยู่ในเรือนเดียวกัน มีสิทธิในสมบัติของบรรพบุรุษเท่า ๆ กัน นอกจากสมาชิกโดยสายโลหิต และการผูกพันกันแล้ว บรรดาลูกเลี้ยง คนรับใช้ ข้าทาสบริวารต่าง ๆ ก็นับเป็นสมาชิกในครอบครัวเช่นกัน ดังนั้นครอบครัวอินเดียจึงเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ และเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม

สถานภาพของบุคคลในสังคมแบ่งเป็นชนชั้น ตามชาติกำเนิด เรียกว่า **วรรณะ** ระบบวรรณะเป็นระบบที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อระบบสังคมอินเดีย

อย่างมาก ตั้งแต่ชนชั้นปกครองจนถึงผู้ค้าค้าที่ต่ำที่สุดของสังคม (ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2)
นับว่าไม่มีความเสมอภาคมาตั้งแต่เกิด

ชาวฮินดูมีความเชื่อว่าระบบวรรณะเป็นบัญชาของพระเจ้า มี
ลักษณะเป็นสากล

เมื่อพุทธศาสนาเกิดขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปฏิรูปสังคม
ฮินดูอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่ความเชื่อ พฤติกรรม และแนวทางดำรงชีวิต การ
เมืองการปกครอง ตลอดจนสถานภาพของบุคคลในสังคม ก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วย

คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงประกาศสั่งสอนแก่ชาวอินเดียใน
สมัยพุทธกาลเป็นคำสั่งสอนที่ปฏิเสธความเชื่อถือและพิธีกรรมทางศาสนาของชาวอินเดีย
ที่นับถือศาสนาฮินดู และลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายในสมัยนั้น ซึ่งพอสรุป
ประเด็นสำคัญ ๆ ที่ลั่นสะเทือนต่อสังคมในสมัยนั้นอย่างมาก ได้แก่

1.1 พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธเรื่องพรหมลิขิต ทรงประกาศ
สั่งสอนว่าทุกอย่างเป็นไปได้ตามกรรมลิขิต

1.2 พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้ชาวอินเดีย เลิกมมังการเรื่อง
การล้างบาปในแม่น้ำคงคา กรรมใดใครก่อก็ต้องได้รับผลแห่งกรรมทั้งดีและชั่ว การ
อาบน้ำในแม่น้ำคงคาไม่อาจล้างบาปกรรมชั่วได้ และไม่ทำให้ขึ้นสวรรค์ได้

1.3 พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธเรื่องระบบวรรณะในสังคม ซึ่ง
เป็นการแบ่งแยกชนชั้น ซึ่งมีมานานนับพันปี พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนว่าทุกคนมีความ
เสมอภาค

1.4 พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนว่า ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในวรรณะ
ใด ต่างมีคุณสมบัติในการบรรลุธรรม ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจ เสมอภาคกัน (อัส-
สลายนสูตร)

การคัดค้านเรื่องระบบวรรณะของพระพุทธเจ้า นับเป็นเรื่องใหญ่
มากของสังคมอินเดียในสมัยนั้น พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้นำในการเลิกถือชั้นวรรณะจนทำ
ให้ระบบชั้นวรรณะ ซึ่งฝังรากลึกในสังคมต้องสั่นคลอน

ในตอนแรก พระพุทธองค์ทรงพบกับการต่อต้านอย่างหนักจากพวก
วรรณะพราหมณ์ โดยเฉพาะจากพราหมณ์ปุโรหิต ผู้มีอาชีพประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ
พุทธศาสนาสามารถแก้ปัญหาเรื่องระบบวรรณะได้มากในสมัยพุทธกาล และสมัยพระเจ้า
อโศกมหาราช แต่เมื่อพุทธศาสนาเสื่อมลงในเวลาต่อมา ก็เกิดการร่วมกันรณรงค์ต่อต้าน
พุทธศาสนาจากพวกนอกศาสนา และมีการฟื้นฟู สนับสนุนระบบวรรณะให้เฟื่องฟูขึ้นใน
สังคมอีกครั้ง โดยเฉพาะพวกนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองประเทศ โดยให้มี
กฎหมายรับรองเรื่องวรรณะ เพราะกษัตริย์สมัยนั้นเห็นผลประโยชน์ในการใช้ความ
เชื่อเรื่องเทวกำเนิดของระบบวรรณะว่าช่วยรักษาสถาบันภาพทางสังคมของกลุ่มพระผู้
ประกอบพิธีทางศาสนาของลัทธิต่าง ๆ และทำให้ฐานะของกษัตริย์มั่นคงขึ้นอีกครั้งเพื่อ
ผลประโยชน์ร่วมกันดังกล่าว จึงทำให้ระบบวรรณะยิ่งยืดยาวต่อมา

สังคมพุทธในสมัยพุทธกาล เป็นสังคมตัวอย่างของชาวอินเดียใน
สมัยนั้น มีอิทธิพลต่อสังคมและสถาบันต่าง ๆ ของสังคม ตั้งแต่ระดับสูงสุดอันได้แก่ พระ
มหากษัตริย์ ประมุขผู้ปกครองแคว้นแคว้นอาณาจักร จนถึงยากจนจันทาล ทำให้พฤติกรรม
ความเชื่อ และแนวทางดำรงชีวิตของมหาชนจำนวนมาก เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่
เคยเป็นมานับพันปี ทำให้ศาสนายินดูต้องปรับปรุงเพื่อให้ยังคงดำรงอยู่ได้ต่อไป และ
ขณะเดียวกันก็มีปฏิกริยาโต้ตอบ ทั้งทางรุนแรง ทางปัญญา และการผสมผสาน หรือพบ
กันครึ่งทาง

สภาพสังคมของชาวฮินดูและชาวพุทธ หากดูเพียงผิวเผินภายนอก
ก็ดูเหมือนจะไปได้ ผสมกลมกลืนกันดี แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าเป็นการ

เข้ากันได้อย่างหลวม ๆ เท่านั้น เพราะแท้จริงแล้ว ศาสนาพุทธนั้นถูกรังควาน
เบียดเบียนในรูปแบบ และวิธีการต่าง ๆ ตลอดเวลา

หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว สังคมชาวพุทธก็
ไม่ค่อยมั่นคงดังสมัยพุทธกาล ต่อมาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช สังคมชาวพุทธก็กลับ
เจริญรุ่งเรือง มั่นคงจนถึงขีดสุด

ต่อมาเมื่อพุทธศาสนาแพร่ขยายไปในดินแดนต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมได้
รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์มาก่อนแล้ว จึงกลายเป็นการผสมผสานกันระหว่าง
พุทธศาสนากับฮินดู ซึ่งจะเห็นได้ในสังคมไทยในอดีต อันเป็นสังคมผสมกันดีระหว่าง
พุทธกับพราหมณ์ จนยากที่จะแยกกันได้ มาจนถึงปัจจุบัน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสังคมของชาวยิว คริสต์ และมุสลิม

ศาสนายิวหรือศาสนายูดาห์ เกิดขึ้นในท่ามกลางสภาพสังคมที่
ชาวยิวกำลังได้รับความทุกข์ หนลำบาก ต้องตกเป็นทาสถูกกดขี่ข่มเหงใช้งานหนัก ถูก
รังแก ถูกฆ่า ตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจปกครอง ชาวยิวทุกคนหวังว่าจะมีผู้มาช่วยให้
พ้นทุกข์ พ้นสภาพการเป็นทาส ซึ่งมีสถานะในสังคมเป็นแต่พลเมืองชั้นต่ำสุด ศาสนา
ยูดาห์เกิดมาเพื่อปลดปล่อยชาวยิวจากทุกข์โศก และภัยที่ถูกคุกคามทั้งปวง หลักธรรม
คำสอนของศาสนามุ่งหวังประโยชน์ หรือมีวัตถุประสงค์ให้ชาวยิวร่วมมือกันสามัคคีเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อการปลดแอกและสร้างชาติ สร้างประเทศบ้านเมืองที่เป็นอิสระ
เป็นหลักฐานมั่นคง ไม่ต้องเร่ร่อน ไปอาศัยดินแดนของชนชาติอื่นอยู่ให้เขากดขี่
ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า เพราะสภาพสังคมของชาวยิวในก่อนเกิด
ศาสนายิวเป็นเช่นนั้น จึงทำให้เกิดศาสนายิว และทำให้ศาสนายิวเน้นหนักเรื่องชาติ

นิยม การรวมชาติ การช่วยกันสร้างชาติ โดยมีหลักธรรมคำสอนให้มีความเชื่อมั่นศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวสูงสุด และให้ความหวังและกำลังใจให้มีแรงบันดาลใจในการต่อสู้เพื่อชนชาติ ว่าชนชาติยิวเป็นชนชาติที่พระเจ้าทรงเลือก (มีเพียงชาติเดียวในโลกที่พระเจ้าทรงเลือก) และจะให้ความช่วยเหลือให้ได้พบดินแดนอันอุดมสมบูรณ์สงบสุข ใช้ตั้งบ้านเมืองสร้างชาติ ซึ่งเรียกว่าดินแดนแห่งสัญญา เป็นพันธสัญญาระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์

จากหลักธรรมคำสอน ซึ่งมีความเชื่อว่ามาจากพระเจ้าโดยตรงว่าพระเจ้าจะประทานความช่วยเหลือชนชาติตนอย่างแน่นอน ขอให้เชื่อฟังศรัทธา เคารพนับถือพระเจ้าเพียงองค์เดียวนั้น ทำให้เกิดกำลังใจมานะบากบั่น หนล้าบาก เติบโตทางหนี้ภัยจากอียิปต์พ้นมาแล้ว ก็หนล้าบากเร่ร่อนกลางทะเลทรายนับสิบปี ถ้าปราศจากความเชื่อทางศาสนาเช่นนี้แล้ว ก็คงจะหมดกำลังใจไปแล้ว ศรัทธาและความเชื่อมั่นนี้เองเป็นเสมือนน้ำทิพย์หล่อเลี้ยงชีวิตจิตใจบรรพบุรุษของชาวยิวให้อดทนต่อสู้อย่างทรหดตลอดมา โดยไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และความทุกข์ยากใด ๆ จนสามารถสร้างชาติและประเทศบ้านเมืองได้สำเร็จ

นอกจากนี้ชาวยิวยังมีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในเชื้อชาติของตนอย่างมาก (ทั้ง ๆ ที่ต้องตกเป็นทาสชาติอื่นนานนับร้อยปีมาแล้ว) ด้วยความเชื่อทางศาสนาที่ว่า บรรพบุรุษของตนมีพันธสัญญากับพระเจ้าผู้สร้างโลก และมนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งปวง ชาวยิวไม่ว่าอาศัยอยู่ ณ ที่ใดของโลก ไม่ว่าประเทศใด สังคมใด ชาวยิวจะยังคงเป็นชาวยิวเสมอตลอดไป มีความเชื่อและส่ายใยในใจที่ลึกซึ้ง ผูกพันต่อชนชาติเผ่าพันธุ์ยิวของตน

ชาวยิวเกิดมาท่ามกลางความลำบาก ทุกข์ยาก นานับประการ

เมื่อเกิดศาสนาขึ้น ศาสนาก็จะสามารถตอบสนองได้ว่า ทำไมชาวยิวและมนุษย์
ทั้งหลายจึงต้องทุกข์ยาก ลำบากนัก นั่นเพราะต้นตระกูลของมนุษย์นั้นทำผิดไม่เชื่อฟัง
พระเจ้า และกลับไปเชื่อซาตาน (ความชั่วร้าย) บาปนี้เองตกทอดมายังลูกหลาน
ทำให้มนุษย์ทุกคนเกิดมามีบาปติดตัวมาแต่กำเนิด ฉะนั้น ต้องพยายามอดทนและสร้าง
ความดี เพื่อให้หลุดพ้นจากบาปกำเนิดนั้น เพื่อกลับไปสู่อ้อมอกของพระเจ้า

จากประวัติความเป็นมาในอดีต และความเชื่อทางศาสนา ทำให้
ชาวยิวเป็นชนชาติที่ทรหดอดทน เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ ใช้สมองปัญญาก่อนการใช้กำลัง
หรือดำเนินการจนสมควรแก่โอกาส เหมาะแล้วจึงใช้กำลังลงมืออย่างเด็ดขาด (เช่น
การที่โมเสสวางแผนพาชาวยิวหนีออกจากอียิปต์ และการดำเนินการร่วมมือกันของชาว
ยิวที่อาศัยในประเทศต่าง ๆ จนสามารถสร้างประเทศได้อีกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
ตลอดจนการต่อสู้กับชาวอาหรับ จนถึงปัจจุบัน เป็นต้น)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าศาสนายิวเกิดขึ้นมาเพื่อช่วยชนชาติยิวด้วย
เฉพาะจริง ๆ และชนชาติยิวก็มีความเชื่อและศรัทธาในหลักธรรมคำสอนของศาสนา
อย่างลึกซึ้ง แท้จริงสู้รบต่อกันมาเป็นผลให้สังคมชาวยิวเข้มแข็งมั่นคง มีพลังและอิทธิพล
ขึ้นมาในโลก

ศาสนาคริสต์เกิดขึ้นท่ามกลางสังคมของชาวยิว ซึ่งมีสภาพไม่ต่าง
ไปจากสมัยที่เป็นทาสของชาวอียิปต์เท่าใดนัก ผิดกันตรงที่มีไซ่เป็นทาส แต่เป็นผู้ถูก
ปกครองอย่างกตัญญู เพราะเสียเอกราชและประเทศ เป็นเมืองขึ้นของชาวโรมันผู้ถูก
รุกราน ต้องอยู่ภายใต้การบังคับ กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต สภาพความเป็นอยู่อดคัดค้านจน
และต้องทำงานหนักเพื่อเสียภาษีแก่รัฐผู้ปกครอง

สภาพสังคมของชาวยิวขณะนั้นต้องการผู้ช่วย เหลือ ผู้สั่งสอนให้
ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูก อันจะนำความสุขมาสู่สังคมที่ทุกข์ยาก ต้องการความรักความ

เมตตากาณา ปลอดภัยให้คลายจากความทุกข์ที่ได้รับอยู่

ด้วยความเชื่อที่ว่าพระเจ้าไม่ทอดทิ้งชาวยิว พระเจ้าจะส่งผู้มา
ไถ่บาปเพื่อช่วยเหลือชาวยิว ซึ่งเรียกว่า Messiah ชาวยิวรอคอยผู้ที่
พระเจ้าจะส่งมาช่วยพาพวกเขามาเป็นเวลานาน ขณะที่ถูกปกครองโดยโรมัน และเมื่อ
พระเยซูปรากฏตัว และประกาศว่าเป็นบุตรของพระเจ้า พระเยซูมาในขณะที่ประชาชน
รอคอย พระเยซูมาเพื่อให้ความหวังเป็นความจริง

การมาของพระเยซูเสมือนผู้ที่มาช่วยรักษา และปลอดภัยสิ่งคมที่
กำลังป่วยและห่อเหี่ยวใกล้จะสิ้นหวัง เหนื่อยล้าอ่อนแรงลงทุกที พระองค์มาช่วยชีวิตของ
มนุษยชาติ ตามความเชื่อของชาวยิว พระเยซูก็เป็นชาวยิวที่ปฏิบัติตนตามแบบชาวยิวที่
เชื่อในพระเจ้า ศาสนาคริสต์จึงมีรากฐานสำคัญมาจากศาสนาชาวยิว

ระยะเวลาที่พระเยซูได้เป็นที่ยอมรับจากผู้ศรัทธา นับถือว่าพระองค์
เป็นบุตรของพระเจ้า เป็นพระผู้ไถ่บาปให้มวลมนุษย์นั้นมียุคเพียงไม่กี่ปีก็ถูกตรึงกางเขน
พระเยซูและสาวกออกเผยแผร์ศาสนาไปยังชนบท ประชาชนผู้ทุกข์ยากต่ำต้อยในสังคม
ผู้เจ็บป่วยผู้รอคอยความหวัง พระองค์ทรงสั่งสอนและปลอดภัยแก่ผู้เศร้าโศก นำ
ความหวังความเข้าใจมาสู่ผู้สำนึกผิด พระองค์ทำให้คนบาปกลับใจ มีผู้โจมตี ตีเคียน
พระองค์ว่าทรงคลุกคลีอยู่ท่ามกลางคนบาป คนเลว คนจน คนสกปรก ต่ำต้อย คนป่วย
พิการ ทุพพลภาพ คนที่สังคมต่างมองเมินเขาเหล่านั้น แต่พระองค์กลับตอบว่า "บุคคล
ผู้สบายดีก็ไม่จำเป็นต้องมีหมอคอยช่วยรักษา แต่หมอจะจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้ช่วย
ข้าพเจ้ามาไม่ใช่เพื่อคนบุญ แต่เพื่อคนบาป เพื่อจะได้สำนึกผิด"

พระเยซูสอนให้มวลมนุษย์รักกันให้อภัยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ให้ออกทน และเอาความดีชนะความชั่ว เช่น จากคำสอนของพระองค์ที่ว่า **"จงปฏิบัติ
ต่อเพื่อนบ้าน"** (คนอื่น ๆ) ดังที่ท่านปรารณาจะให้เขาทำกับตน **จงให้แก่ผู้ขอและ**

อย่าเป็นหน้าหนักใครผู้ยากจะยืมของจากท่าน อย่ายอมตามความชั่ว ถ้าผู้ใด
คบท่านที่แก้มขวาก็ให้หันแก้มซ้ายให้เขาอีก ถ้ามีใครถือเอาเสื้อของท่าน ก็ขอให้ผู้นั้น
ได้เลือกคลุมของท่านไปด้วย

ศาสนาคริสต์แตกต่างจากศาสนายิวตรงที่ศาสนายิวมุ่งเน้นเฉพาะ
ชนชาติยิว แต่ศาสนาคริสต์มุ่งเน้นที่จะช่วย เหลือแก่มนุษยชาติทั้งหลาย เป็นสากลไม่เลือก
ชาติชั้น ศาสนาคริสต์มีลักษณะเปิดกว้าง และเต็มไปด้วยความรักอันบริสุทธิ์ คือความรัก
ต่อพระเจ้า และความรักต่อเพื่อนมนุษย์ คำสอนของศาสนาเล็กซึ่งเต็มไปด้วยการให้อภัย
ให้โอกาส และเสียสละ เพื่อพระเจ้าและการสร้างชาติเพื่อให้หลุดพ้นจากบาป
อาจกล่าวได้ว่า ศาสนาคริสต์เป็นการปรับปรุงศาสนายิวให้ดีขึ้น
ในด้านต่าง ๆ เหมาะแก่สถานการณ์ และสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป มีความประณีต
ละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และกว้างขวางกว่า

น่าเสียดายที่ผู้ให้กำเนิดศาสนาคริสต์ คือพระเยซูมีชีวิต
ประกาศศาสนาของพระองค์น้อย เหลือเกิน เพียงเวลา 3 ปี หากพระองค์มีอายุยืน
นานดังเช่นศาสดาของศาสนาอื่น ศาสนาคริสต์อาจแผ่ไพศาลในโลกมากกว่านี้ แต่
กระนั้นก็นับว่าศาสนาคริสต์ได้แผ่ขยาย ไปสู่ประชากรทั่วโลก จนเป็นศาสนาสากลโดย
การเผยแพร่ศาสนาอย่างจริงจังด้วยพลังใจ และความเชื่อของสาวกของพระเยซู และ
มิชชันนารีที่สู้ต่อกันมา ซึ่งมีคัมภีร์ในอุดมการณ์ ในการเผยแพร่ให้ชาวโลกได้รู้จัก และ
นับถือพระเจ้า การเผยแพร่ศาสนาคริสต์เป็นขบวนการที่มีระบบและมีเงินทุนรองรับ
ทำงานเป็นขั้นตอน และร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันจากทุกฝ่ายทั้งพระ ผู้ปกครองประเทศ
ผู้มีอำนาจ ผู้มีฐานะมั่งคั่ง อาสาสมัครและชาวคริสต์ทั่วโลก ทำให้มีผู้คนหันมานับถือ
ศาสนาคริสต์มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษแห่งการล่าอาณานิคมของมหาอำนาจ
ตะวันตก ในสมัยนั้นการเมือง และการเผยแพร่ศาสนาคริสต์จะมาคู่กัน บางครั้งผู้

ปกครองประเทศมาอำนาจเหล่านั้นก็ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือหรือบังหน้า เป็นข้ออ้างในการล่าอาณานิคม แต่ที่จริงแล้วพวกมิชชันนารีผู้เผยแพร่ศาสนาจริง ๆ นั้นต้องการให้ประชาชนในประเทศต่าง ๆ หันมานับถือศาสนาคริสต์ ด้วยศรัทธาจริงใจต่อพระเจ้า การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ทำในรูปการสังคมสงเคราะห์อย่างได้ผลและจริงจัง พวกมิชชันนารีเข้ามาช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยาก ด้วยความเมตตา ยอมเอาชีวิตเข้าแลกต่ออุปสรรค แต่การที่พวกเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ต้องพึ่งพิงอำนาจทางการเมืองของประเทศมาอำนาจเหล่านั้น ถ้ามองในแง่ดี ก็จะทำให้ปกติแล้วผู้ปกครองประเทศต่าง ๆ ที่พวกมิชชันนารีจะเข้าไปเผยแพร่ศาสนานั้น ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ หรือไม่ยอมอนุญาตให้เผยแพร่ บางประเทศถึงกับฆ่า ทำร้ายพวกมิชชันนารี เพื่อให้หยุดเผยแพร่ บางประเทศก็กีดกัน จำกัดต่าง ๆ แต่เมื่อมีการเมืองของประเทศมาอำนาจเข้ามาปกป้อง ผู้สอนศาสนา และมิชชันนารีผู้มีอำนาจในประเทศเหล่านั้นก็เกรงใจ ไม่ค่อยทำอะไรรุนแรง อย่างมากก็ให้เผยแพร่ในวงจำกัด

ดังนั้น ทั้งการเมืองและการศาสนาจึงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันไปโดยปริยาย จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจะเห็นว่าประเทศที่ต้องตกเป็นอาณานิคมประเทศมาอำนาจนั้น ในเวลาต่อมาประชาชนก็หันมานับถือศาสนาคริสต์มากขึ้น

ศาสนาอิสลามเกิดขึ้นในสภาพสังคมที่แตกต่างจากศาสนายูดาห์ และศาสนาคริสต์ การใช้ชีวิตของคนในสังคมอาหรับ อันเป็นแหล่งกำเนิดศาสนาอิสลามนั้นมีอิสระเสรีภาพมาก จนมีการละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น หรือใช้เสรีภาพเกินขอบเขต เช่น มีการแย่งชิงทรัพย์สิน ผู้หญิง ของผู้อื่น หากพอใจหรือมีเสรีภาพมากสำหรับผู้ชายที่จะกดผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติของชาย มีอิสระที่จะเดินทางท่องเที่ยวเร่ร่อน คำชาย้ายถิ่นฐานไปตามความพอใจของกลุ่ม

สภาพสังคมดังกล่าวหละหลวม ไม่มีกฎระเบียบ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น การบราฆ่าฟันมีเสมอจนเป็นเรื่องธรรมดา การล้างแค้นถือเป็นหน้าที่ควรเคารพนับถือ สิ่งลึกลับธรรมชาติ ผีสังเทวดา เวทย์มนต์คาถา ไสยศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็น จากสภาพสังคมที่ขาดระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ และศีลธรรมอันดีงามนี้เองทำให้ศาสนาที่เกิดขึ้นในสังคมเช่นนั้น ต้องมีความเด็ดขาด จริงจัง จึงจะควบคุมคนในสังคมนั้นได้ ศาสนาอิสลามซึ่งเกิดขึ้นในสภาพสังคมดังกล่าว จึงเป็นศาสนาที่มีหลักธรรมคำสอนเป็นกฎหมาย ระเบียบ วัฏปฏิบัติในการดำรงชีวิตเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นธรรมนุญสูงสุดของชีวิต ซึ่งมีคำสอนละเอียดลึกซึ้ง ครอบคลุมการดำรงชีวิตในโลกนี้ตั้งแต่เกิดจนตายในทุก ๆ ด้าน

ศาสดาผู้ก่อตั้งศาสนาอิสลาม คือพระมุฮัมมัด กว่าพระองค์จะประกาศศาสนาได้สำเร็จ ก็ต้องต่อสู้เพื่อให้ผู้ต่อต้านยอมจำนน ต้องเสียชีวิตผู้คนทั้งฝ่ายศรัทธา และไม่ศรัทธาไปเป็นจำนวนมาก

การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ถ้าพิจารณาแล้ว ท่านศาสดาจะใช้วิธีนุ่มนวล สั่งสอนให้เชื่อฟังและศรัทธาก่อน และสำหรับผู้ที่ไม่เชื่อฟัง ต่อต้าน ท่านจึงจะใช้กำลังเข้าปราบปรามให้ยอมจำนน ยอมรับฟังคำสั่งสอน สรุปว่าวิธีการเผยแพร่ศาสนาอิสลามนั้น ใช้พระคุณตามด้วยพระเดช ใช้ทั้งธรรมะและกองทัพ จนมีนักวิจารณ์กล่าวว่า เป็นวิธีการเผยแพร่ที่มีมือหนึ่งถือคัมภีร์ และอีกมือหนึ่งถือดาบ ทั้งนี้ ถ้าพิจารณาตามสภาพการณ์ของชาวอาหรับในสมัยนั้นแล้ว หากท่านศาสดาไม่ใช่วิธีดังกล่าวแล้วก็ยากที่จะเผยแพร่ศาสนาอิสลามได้รวดเร็ว และแผ่ขยายไปทั่วโลกได้ เพราะชาวอาหรับที่ไม่ยอมเชื่อฟังนั้นจะสู้รบจนกว่าจะแพ้ จึงจะยอมฟัง เพราะอุปนิสัยแห่งการเป็นนักต่อสู้ และมีอิสระเสรีภาพมากมาเป็นเวลานาน ดังนั้น การจะยอมให้ใครนั้นยาก

แต่ถ้ายอมรับนับถือสิ่งใดแล้วก็จะยอมตายถวายชีวิต ถึงตายก็ไม่เปลี่ยนใจ จะยึดมั่นตลอดไป ดังนั้น แม้จะต้องใช้กำลังในการเผยแพร่ศาสนา แต่เมื่อเผยแพร่ได้แล้วศาสนานี้ก็ดำรงคงอยู่อย่างมั่นคงตลอดกาล

ด้วยความเด็ดเดี่ยว กล้าหาญ และยอมสละชีวิตเพื่อพระเจ้าของชาวอาหรับในการเผยแพร่ศาสนาตัวเอง ที่ทำให้ศาสนาอิสลามกลายเป็นศาสนาสำคัญของโลก แม้ขยาย มีผู้นับถือมากทั่วโลก

มีข้อน่าสังเกตบางประการเกี่ยวกับผู้นับถือศาสนาอิสลามหรือชาวมุสลิม โดยเฉพาะผู้ที่เคร่งศาสนา และชาวมุสลิมเชื้อสายอาหรับ ส่วนใหญ่จะไม่ชอบชาวยิว และประเทศอิสราเอลในสมัยก่อนชาวมุสลิมดังกล่าวไม่ชอบชาวยิว เพราะมีสาเหตุจากการถูกชาวยิวบางกลุ่มที่ ทำร้าย ทรมาน หักหลัง และลอบทำร้ายท่านศาสดามุฮัมมัด ทำให้ชาวมุสลิมดังกล่าวไม่ชอบชาวยิวตลอดมา เพราะเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ต่อมาในสมัยปัจจุบันชาวมุสลิมยิ่งเพิ่มความเกลียดชังชาวยิวมากเป็นพิเศษ เพราะชาวยิวสามารถมาตั้งประเทศอิสราเอลในดินแดนปาเลสไตน์ อันเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาของสามศาสนา ซึ่งเคยเป็นถิ่นที่อยู่ของชาวอาหรับ จึงสร้างความไม่พอใจ จงเกลียดชัง และยิ่งทำการสู้รบที่ไร้มักจะแพ้แก่ชาวยิวเสมอจึงยิ่งแค้นมากขึ้น ชนสองชาตินี้ปัจจุบันเป็นศัตรูคู่อาฆาต จนทำให้เกิดสงครามต่อเนื่องซึ่งมีผลกระทบแก่ชาวโลกเป็นเวลานับสิบปี และไม่มีทีท่าว่าจะยุติลงได้ ทำให้การเป็นอริแก่กันนั้น แม้ขยายกว้างขึ้น

ฝ่ายชาวยิวก็อ้างว่าดินแดนที่ตั้งประเทศอิสราเอลนั้นแท้จริง แต่เป็นดินแดนซึ่งเป็นประเทศของชาวยิวมาแต่เดิม ตามประวัติศาสตร์เป็นดินแดนที่พระเจ้าทรงประทานให้แก่ชาวยิว แต่ถูกอาณาจักรที่เข้มแข็งกว่าเข้ารุกรานครอบครอง

มาเป็นเวลานานร้อยปี ดังนั้น จึงถึงเวลาที่ชาวยิวจะเรียกร้องเอาดินแดนของตนคืน
มาตั้งประเทศ

แม้ดินแดนของประเทศอิสราเอล จะเป็นเพียงประเทศเล็ก ๆ
และอยู่ท่ามกลางประเทศอาหรับ และชาวมุสลิมทั้งหลาย แต่ชาวยิวก็ยังตั้งมั่นอยู่ได้และ
สู้รบกับชาวมุสลิมอย่างทรหดทุกรูปแบบได้ เพราะความเชื่อในศาสนาอันมั่นคงของชาว
ยิวว่าพระเจ้าได้ประทานดินแดนนี้ให้พวกเขา ทำให้ชาวยิวที่อยู่ในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกต่าง
พากันช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ แก่ประเทศอิสราเอล และชาวยิวเป็นชนชาติที่มีความ
ฉลาดและสามารถสูงด้วย นอกจากนี้เป็นเพราะชาวอาหรับยังมีปัญหาต้องสู้รบ
กันเองเสมอมา และขาดความร่วมมือร่วมใจกันในหมู่ประเทศมุสลิมอย่างจริงจัง

แต่ขณะนี้ เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวที่น่าสนใจเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติอิสลามในประเทศอิหร่าน เป็นขบวนการปฏิบัติที่สำเร็จลงได้โดยผู้นำทางศาสนา
เป็นแกนนำกองทัพ ประชาชน ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศให้เป็นรัฐ
อิสลามอย่างแท้จริง และขบวนการนี้กำลังแพร่ขยายไปสู่ชาวมุสลิมทั่วโลก ให้หันมา
ปฏิบัติมั่นคงในหลักอิสลามกันมากขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวกระเทือนไปทั่วโลก เพราะพลัง
ทางศาสนาสามารถพลิกบัลลังก์และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ได้

จะเห็นว่าทั้งสามศาสนานี้ คือศาสนายูดาห์ ศาสนาคริสต์ และ
ศาสนาอิสลามต่างมีรากฐานและนับถือพระเจ้าองค์เดียวกัน คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ส่วนหนึ่งก็
เหมือนกัน แต่ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่อยู่ในระดับกลาง ๆ เข้ากันได้กับทั้งศาสนา
ยูดาห์ และศาสนาอิสลาม ชาวคริสต์มีลักษณะประนีประนอม ไม่อ่อนหรือแข็งเกินไป
เพราะคำสอนเน้นเรื่องความรัก เมตตา ช่วยเหลือ และเสียสละแก่เพื่อนมนุษย์ทั้งโลก
ศาสนายูดาห์ก็เหมาะสมสำหรับชาวยิว เพราะคำสอนมุ่งเน้น

เรื่องความเชื่อ ศรัทธาต่อพระเจ้า และเชื่อว่าพระเจ้าได้เลือกชนชาวยิว และจะคอย
ช่วยเหลือชนชาวยิวตลอดไป อันเป็นพลังให้ชาวยิวสร้างชาติก่อตั้งประเทศได้ เป็นการ
สร้างศรัทธาสามัคคี และความผูกพันจากความเชื่อ และแรงบันดาลใจจากศาสนา

ศาสนาอิสลามก็เหมาะสมกับชาวอาหรับ และสภาพสังคมที่หลากหลาย
หลาย เพราะเป็นการทำให้สังคมมีระเบียบ สงบสุข และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และ
สามัคคีกัน นับเป็นศาสนาที่มีคำสอนที่สามารถควบคุมสังคมได้อย่างดียิ่ง